WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)
z dnia 14 lipca 2005 r.*

W sprawie C-107/04

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunal Supremo (Hiszpania) postanowieniem z dnia 1 grudnia 2003 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 1 marca 2004 r. w postępowaniu:

Comité Andaluz de Agricultura Ecológica

przeciwko

Administración General del Estado,

Comité Aragonés de Agricultura Ecológica,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: P. Jann (sprawozdawca), prezes izby, K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič i E. Levits, sędziowie,

* Język postępowania: hiszpański.

rzecznik generalny: J. Kokott,
sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 marca 2005 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu rządu hiszpańskiego przez E. Braquehaisa Conesą, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu greckiego przez S. Charitaki i V. Kontolaimosa, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez S. Pardo Quintillán, a także B. Doherty'ego i F. Jimena Fernandeza, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 17 marca 2005 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2092/91 z dnia 24 czerwca 1991 r. w sprawie

produkcji ekologicznej produktów rolnych oraz znakowania [pochodzących z tej produkcji] produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 198, str. 1), zmienionego w celu włączenia produkcji zwierzęcej rozporządzeniem Rady (WE) nr 1804/1999 z dnia 19 lipca 1999 r. (Dz.U. L 222, str. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2092/91").

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Comité Andaluz de Agricultura Ecológica a Administración General del Estado.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Rozporządzenie nr 2092/91 ustanowiło ramowe przepisy dotyczące produkcji, etykietowania oraz kontroli produktów pochodzących z uprawy ekologicznej. Jak wynika z motywu piątego tego rozporządzenia, ma ono na celu zapewnienie uczciwej konkurencji między producentami tych wyrobów, zapewnienie przejrzystości na wszelkich etapach produkcji i poprawę wiarygodności takich produktów w oczach konsumenta.

4 Artykuł 2 tego rozporządzenia przewiduje:

„Do celów niniejszego rozporządzenia produkt uważa się za oznakowany jako pochodzący z metod produkcji ekologicznej wówczas, gdy na etykiecie, materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych taki produkt lub jego składniki opisane są przez oznaczenia używane w każdym państwie członkowskim, sugerujące

nabywcy, że produkt lub jego składniki zostały uzyskane zgodnie z zasadami produkcji ustanowionymi w art. 6 i 7, w szczególności z użyciem następujących określeń, chyba że takie określenia są stosowane do produktów rolnych wchodzących w skład środków spożywczych lub w sposób całkowicie oczywisty nie pozostają w żadnym związku z metodą produkcji:

— w języku hiszpańskim: ecológico,

— w języku duńskim: økologisk,

— w języku niemieckim: ökologisch, biologisch,

— w języku greckim: βιολογικό,

— w języku angielskim: organic,

— w języku francuskim: biologique,

— w języku włoskim: biologico,

— w języku niderlandzkim: biologisch,

— w języku portugalskim: biológico,

— w języku fińskim: luonnonmukainen,

— w języku szwedzkim: ekologisk".

5 Artykuł 2 rozporządzenia nr 2092/91 zmieniony rozporządzeniem Rady (WE) nr 392/2004 z dnia 24 lutego 2004 r. (Dz.U. L 65, str. 1) oraz Aktem dotyczącym warunków przystąpienia do Unii Europejskiej Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej (Dz.U. 2003, L 236, str. 346) przewiduje odtąd:

„Do celów niniejszego rozporządzenia produkt uważa się za oznakowany jako pochodzący z gospodarstw prowadzących produkcję ekologiczną wówczas, gdy na etykiecie, materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych taki produkt lub jego składniki lub materiały paszowe opisane są przez oznaczenia sugerujące nabywcy, że produkt, jego składniki lub materiały paszowe zostały uzyskane zgodnie z zasadami produkcji ustanowionymi w art. 6. W szczególności następujące określenia, ich zwyczajowe pochodne (takie jak »bio«, »eko« itd.) lub zdrobnienia stosowane samodzielnie, jak i w połączeniu, są uznawane za określenia stosujące się do metody produkcji ekologicznej w całej Wspólnocie, w każdym języku wspólnotowym, chyba że takie określenia są stosowane do produktów rolnych wchodzących w skład środków spożywczych lub w sposób całkowicie oczywisty nie pozostają w żadnym związku z metodą produkcji:

— w języku hiszpańskim: ecológico,

— w języku czeskim: ekologické,

— w języku duńskim: økologisk,

— w języku niemieckim: ökologisch, biologisch,

— w języku estońskim: mahe or/ökoloogiline,

— w języku greckim: βιολογικό,

— w języku angielskim: organic,

— w języku francuskim: biologique,

— w języku włoskim: biologico,

— w języku łotewskim: bioloģiskā,

— w języku litewskim: ekologiškas,

— w języku węgierskim: ökológiai,

— w języku maltańskim: organiku,

— w języku niderlandzkim: biologisch,

— w języku polskim: ekologiczne,

— w języku portugalskim: biológico,

— w języku słowackim: ekologické, biologické,

— w języku słoweńskim: ekološki,

— w języku fińskim: luonnonmukainen,

— w języku szwedzkim: ekologisk".

6 Motyw drugi rozporządzenia nr 392/2004 wymienia następujące powody tej zmiany art. 2 rozporządzenia nr 2092/91:

„Rozporządzenie (EWG) nr 2092/91 przewiduje również ochronę, na szczeblu wspólnotowym, niektórych terminów stosowanych do wskazania konsumentom, że produkt żywnościowy lub paszowy, lub jego składniki zostały uzyskane zgodnie z metodą produkcji ekologicznej, określoną w tym rozporządzeniu. Ochrona ta dotyczy również zwyczajowych wyrazów pochodnych lub zdrobniałych wymienionych terminów, stosowanych zarówno samodzielnie, jak i w połączeniu, niezależnie od użytego języka. W celu wyeliminowania prawdopodobieństwa błędnej interpretacji w odniesieniu do zakresu ochrony niezbędne jest dokonanie odpowiedniej zmiany tego rozporządzenia".

Uregulowania krajowe

7 Artykuł 3 ust. 1 dekretu królewskiego nr 1852/1993 z dnia 22 października 1993 r. w sprawie ekologicznej produkcji rolnej oraz znakowania produktów rolnych i środków spożywczych (BOE nr 283 z dnia 26 listopada 1993 r., str. 33528) przewidywał pierwotnie:

„Zgodnie z art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 produkt jest oznakowany w każdym przypadku jako pochodzący z gospodarstw prowadzących produkcję ekologiczną wówczas, gdy na etykiecie, materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych produkt taki lub jego składniki opisane są przez oznaczenie »ecológico«.

Tak samo jest możliwe używanie, niezależnie od innych oznaczeń ustalonych przez regiony autonomiczne, następujących oznaczeń: »obtenido sin el empleo de productos químicos de síntese«, »biológico«, »orgánico«, »biodinámico« oraz ich związków wyrazowych, jak również oznaczeń »eco« »bio«, występujących samodzielnie lub wraz z nazwą produktu, jego składników lub nazwą handlową".

8 Dekret ten został zmieniony przez dekret królewski nr 506/2001 z dnia 11 maja 2001 r. (BOE nr 126 z dnia 26 maja 2001 r., str. 18609). Artykuł 3 ust. 1 tego dekretu przewiduje odtąd:

„Zgodnie z art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 w wersji zmienionej rozporządzeniem (WE) nr 1804/1999 uznaje się w każdym razie, że produkt jest oznakowany jako pochodzący z gospodarstw prowadzących produkcję ekologiczną wówczas, jeżeli taki produkt, jego składniki lub materiały paszowe opisane są na etykiecie,

w materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych przez oznaczenia »ecológico« lub jego przedrostek »eco«, stosowane samodzielnie lub wraz z nazwą produktu, jego składników lub nazwą handlową".

9 Ta zmiana, zgodnie z akapitami trzecim i piątym preambuły tego dekretu królewskiego, okazała się konieczna w celu wykluczenia jakiejkolwiek dwuznaczności dotyczącej oznaczeń zastrzeżonych, zgodnie ze wspólnotowym uregulowaniem, dla produkcji ekologicznej oraz w celu uniknięcia wprowadzenia w błąd konsumentów, które mogłoby z tego wyniknąć, mając na uwadze rzeczywistą sytuację w sektorze spożywczym w Hiszpanii, gdzie użycie określenia „bio" stało się powszechne dla oznaczenia produktów spożywczych posiadających pewne cechy niezwiązane ze sposobem produkcji ekologicznej.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

10 Comité Andaluz de Agricultura Ecológica wniósł do Tribunal Supremo skargę dotyczącą zgodności z prawem dekretu królewskiego nr 506/2001.

11 W opinii tego sądu rozstrzygnięcie postępowania przed sądem krajowym zależy od zakresu oraz znaczenia, które należy przypisać rozporządzeniu nr 2092/91, a w szczególności jego art. 2. Po zwróceniu się przez Trybunał o wyjaśnienie Tribunal Supremo wniósł o to, aby odpowiedź na pytania prejudycjalne objęła również to rozporządzenie w brzmieniu wynikającym z rozporządzenia nr 392/2004, które weszło w życie po złożeniu wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

12 Sąd odsyłający wskazuje na wątpliwości dotyczące zgodności z przepisami wspólnotowymi krajowych przepisów, które zastrzegają wyłącznie określenie „ecológico", przedrostek „eco" oraz oznaczenia pochodne dla ekologicznej produkcji rolnej, podczas gdy określenie „biológico", przedrostek „bio" oraz oznaczenia pochodne dopuszczają dla produktów niespełniających wymogów produkcji ekologicznej.

13 Z tych względów Tribunal Supremo postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy rozporządzenie [nr 2092/91], uzupełnione przezrozporządzenie [nr 1804/1999], uznaje we wszystkich państwach członkowskich określenia »biologiczny« i »ekologiczny«, jak również ich przedrostki »bio« i »eko« jako oznaczenia sugerujące kupującemu, że produkt lub składniki zostały uzyskane zgodnie z zasadami produkcji ekologicznej?

2) Czy rozporządzenie [nr 2092/91], uzupełnione przez rozporządzenie [nr 1804/1999], zastrzega koniecznie we wszystkich państwach członkowskich określenia »biologiczny« i »ekologiczny«, jak również ich przedrostki »bio« i »eko« dla produktów, które zostały uzyskane zgodnie z normami ustanowionymi przez to rozporządzenie dla produkcji ekologicznej?

3) Czy art. 2 rozporządzenia [nr 2092/91], uzupełnionego przez rozporządzenie [nr 1804/1999], zastrzega w języku hiszpańskim określenie »ecológico« i jego przedrostek »eco« dla produktów uzyskanych zgodnie z normami produkcji ekologicznej ustanowionymi przez to rozporządzenie w taki sposób, że uregulowanie wspólnotowe nie sprzeciwia się użyciu w języku hiszpańskim określenia »biológico« i jego przedrostka »bio« dla produktów niepochodzących z ekologicznej produkcji, jeśli użycie tego określenia i jego przedrostka przetransformowało je w określenia i przedrostki o charakterze rodzajowym, które w Hiszpanii nie oznaczają produktów spożywczych o określonych cechach związanych z ekologicznym sposobem produkcji?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

14 Sąd odsyłający w swoich pytaniach, które należy rozpatrzyć łącznie, zasadniczo zmierza do ustalenia, czy art. 2 rozporządzenia nr 2092/91, a następnie ten sam artykuł zmieniony rozporządzeniem nr 392/2004, należy interpretować w ten sposób, że zakazuje on opatrzenia produktów, które nie pochodzą z ekologicznej produkcji, na etykiecie, w materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych oznaczeniem „biológico" lub jego przedrostkiem „bio".

15 Rząd hiszpański podnosi, że art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 nie zakazuje używania terminu „biológico" lub jego przedrostku „bio" w stosunku do produktów, które nie pochodzą z produkcji ekologicznej, ponieważ na liście znajdującej się w tym artykule jest wskazany dla języka hiszpańskiego wyłącznie termin „ecológico". Odnośnie do rozporządzenia nr 2092/91 zmienionego rozporządzeniem nr 392/2004 rząd hiszpański przyznaje, że może nasuwać się inna wykładnia, oraz wskazuje, iż proponuje zmienić uregulowanie krajowe odpowiednio do rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie oraz w sprawie w ramach skargi o stwierdzenia uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w sprawie C-135/03 Komisja przeciwko Hiszpanii (zob. dzisiejszy wyrok, Zb.Orz. str. I-6909).

16 Rządy grecki i francuski, jak również Komisja Wspólnot Europejskich, w odpowiedzi na pytanie Trybunału podnoszą, że nie tylko z najnowszej wersji rozporządzenia nr 2092/91, lecz również z wersji poprzedniej wynika, iż określenia będące francuskimi odpowiednikami wyrazów „biologique" oraz „bio" podlegają takiej samej ochronie w całej Wspólnocie. Artykuł 2 rozporządzenia nr 2092/91 zmieniony rozporządzeniem nr 392/2004 przewidując, że wspomniane określenia lub ich pochodne „są uznawane za określenia stosujące się do metody produkcji ekologicznej w całej Wspólnocie", zmierza jedynie do wyjaśnienia podejścia zaprezentowanego już w wersji poprzedniej. Taka analiza wynika ponadto z motywu drugiego rozporządzenia nr 392/2004. Zatem, nawet jeśli odnośnie do języka hiszpańskiego na liście znajdującej się w art. 2 rozporządzenia nr 2092/91

wspomniane jest wyłącznie określenie „ecológico", określenie „biológico" oraz określenia pochodne powinny również w Hiszpanii podlegać ochronie.

17 Z pkt 33 ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii wynika, że w odniesieniu do etykietowania produktów pochodzących z produkcji ekologicznej w art. 2 rozporządzenia nr 2092/91 chodzi o „oznaczenia używane w każdym państwie członkowskim" oraz „w szczególności [...] określenia, ich [zwyczajowe] pochodne" znajdujące się na liście wymieniającej w tym względzie dla jedenastu wówczas języków urzędowych Wspólnoty jedno lub dwa wyrażenia. Na tej liście, jeśli chodzi o pięć z jedenastu języków urzędowych, znajdowało się tylko wyrażenie odpowiadające francuskiemu „biologique". W przypadku trzech języków był to wyraz odpowiadający francuskiemu „écologique". Jeśli chodzi o język niemiecki, podane zostały dwa wyrazy odpowiadające tym określeniom, a w przypadku każdego z dwóch pozostałych języków był to inny wyraz.

18 Odnośnie do języka hiszpańskiego na liście znajdującej się w tym artykule wymienione zostało jedynie wyrażenie „ecológico" obejmujące również wyraz „eco", ponieważ nie stwierdzono w Hiszpanii innych określeń będących w użyciu, Trybunał nie stwierdził w ramach skargi wniesionej przez Komisję, że nie zakazując producentom produktów niepochodzących z produkcji ekologicznej używania innych wyrażeń niż „biológico" lub „bio", Królestwo Hiszpanii uchybiło swoim zobowiązaniom (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii, pkt 35).

19 Artykuł 2 rozporządzenia nr 2092/91 zmieniony rozporządzeniem nr 392/2004 stanowi, że określenia znajdujące się w tym artykule w różnych wersjach językowych nie mają dla państw członkowskich charakteru wyłącznego, lecz znaczenie wskazujące, które obejmuje także tłumaczenia w innych językach urzędowych Wspólnoty. To właśnie w ten sposób ta wersja rozporządzenia odpowiada, jak podniósł rzecznik generalny w pkt 26–29 swojej opinii, wyważeniu aktualnych potrzeb wspólnego rynku produktów spożywczych, celom wspólnej polityki rolnej oraz celom polityki ochrony środowiska oraz ochrony konsumentów.

20 Wynika z tego, że odtąd w Hiszpanii obok określenia „ecológico" dla produktów pochodzących z produkcji ekologicznej powinno być także zastrzeżone tłumaczenie określenia „biologique", którego odpowiedniki występują wielokrotnie na liście znajdującej się w art. 2.

21 To nowe sformułowanie nie ma jednak, mimo brzmienia motywu drugiego rozporządzenia nr 392/2004, zgodnie z którym należy „unikać jakichkolwiek błędów tłumaczeniowych", wpływu na treść rozporządzenia nr 2092/91. Uchwalenie nowej wersji tego art. 2 pozwala bowiem na założenie, że zamiarem ustawodawcy była zmiana rozporządzenia nr 2092/91, a nie pozostawienie go w niezmienionej postaci. Przy braku takiego zamiaru taka zmiana nie byłaby konieczna (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii, pkt 38).

22 Na pytania prejudycjalne należy zatem udzielić następującej odpowiedzi:

— artykuł 2 rozporządzenia nr 2092/91 należy interpretować w ten sposób, iż nie zakazywał on dla produktów niepochodzących z produkcji ekologicznej stosowania na etykiecie, w materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych oznaczenia „biológico" lub jego przedrostka „bio",

— ten sam art. 2, zmieniony rozporządzeniem nr 392/2004, należy interpretować w ten sposób, iż zakazuje on odtąd dla takich produktów stosowania na etykiecie, w materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych oznaczenia „biológico" lub jego przedrostka „bio".

W przedmiocie kosztów

23 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 2 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2092/91 z dnia 24 czerwca 1991 r. w sprawie produkcji ekologicznej produktów rolnych oraz znakowania produktów rolnych i środków spożywczych, zmienionego w celu włączenia produkcji zwierzęcej rozporządzeniem Rady (WE) nr 1804/1999 z dnia 19 lipca 1999 r., należy interpretować w ten sposób, iż nie zakazywał on dla produktów niepochodzących z produkcji ekologicznej stosowania na etykiecie, w materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych oznaczenia „biológico" lub jego przedrostka „bio".**

2) **Ten sam art. 2, zmieniony rozporządzeniem Rady (WE) nr 392/2004 z dnia 24 lutego 2004 r., należy interpretować w ten sposób, iż zakazuje on odtąd dla takich produktów stosowania na etykiecie, w materiałach reklamowych lub dokumentach handlowych oznaczenia „biológico" lub jego przedrostka „bio".**

Podpisy